

MAGYAR IZRAELITA.

Hitfelekezeti érdekű hetilap.

Kiadó és felelős szerkesztő: **Tencer Pál.**

Előfizetési feltételek :

Pesten házhozordással, vidékre postai szétküldéssel :

Egész évre 6 frt. fél évre 3 frt.

Szerkesztői iroda :

Deák Ferencz-uteza 5-ik szám, 2-ik emelet, hová a kéziratok és előfizetési pénzek intézendők.

Megjelenik minden pénteken egész iven.

Hirdetményekért a 30 krnyi bélyegdijon fölüül egy félhasábos petitsor után 3 kr. számtattik.

Előfizetési felhívás

„MAGYAR IZRAELITA“

hitfelekezeti érdekű hetilap

1868-dik évi folyamára.

Előfizetési feltételek : Február — márczius **1 frt** ; február — június **2 frt 50 kr.** Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (Deák Ferencz-uteza, 5. sz. II. emelet) küldendők.

Gyűjtőknek minden 8 példány után egy tisztelet-példánnyal kedveskedünk.

TENCER PÁL,

felelős szerkesztő és kiadó.

Pest, január végén.

(K) Lapunk múlt számában röviden megemlékeztünk dr. Hildesheim eljárásáról a Benedikt-féle házassági ügyben. Kell hogy most, a dolog lényege már mindenki előtt tudva levén, megbirálásához fogjunk azon eljárásnak, mely által Hildesheim ur nem csak hogy ellentétbe jött a művelt zsidósággal, hanem újra. — valjon hányodszor már? — tanúbizonyosságát adta annak, miszerint ezélja nem egyéb, mint időközönként meg nem bocsátható módon nevéta kortársak s különösen a magyarhoni zsidóság egy részének emlékébe visszahíni, mely utóbbinak ő egyik főszószólója : lett vala pedig ő ezzé nem fényes tehetségei, hanem egyedül azon körülmény által, hogy azon hadban, melynek ő is egyik vezére, a szellemi erő igen csekély mértékben van képviselve, már pedig a valami, ha még oly kevés is, de csak mindig több a semminél. És Hildesheim ur, ki ennek tudatában van, el nem mulaszt semmi alkalmat, hogy az ő fensőbbiségét elvtársai felett kitüntesse, csak hogy ilyenkor, mint az most is történt, megesis bizony ő rajta, hogy magát egyrésztől nevétség, másrésztől pedig szánakozás tárgyává teszi. Dr. Hildesheim ur vonakodik érvényesnek elismerni azon bizonyítványt, mely Németország három jónévű rabbinusa által adatott ki, mely három közt a frankfurti, korunk legtudósabb rabbija dr. Geiger is ott van. De ez még nem elég. Hildesheim ur még ezenfelül jónak látta a méltán köztiszteletben álló

dr. Jellinek mérsékelt utbaigazítására nyilvános hirlap utján oly hangon felelni, mely tisztességes egyénhez épen nem illik.

Lapunk több évi folyama tehet arról bizonyosságot, hogy mi az ugynevezett „tekintélyek“ után vakon soha sem indultunk ; de hogy mi igen is szent kötelességünknek tartottuk sikra szállni azok ellen, kik a zsidók érdekeit esorították. De végre is a tudomány emberében meg kell bízni, mert a tudomány tiszta és szent és szava igaz. Már pedig hogy ez Geiger, Jellinek vagy pedig Hildesheim oldalán áll-e? annak megbirálását kinek-kinek ítélő tehetségére bizzuk. De Hildesheim ur sem hajol meg holmi „bálványok“ előtt, azonban : si duo faciunt idem, non est idem. Mert ő avval, hogy más előtt egykönnyen meg nem hajol, összekapcsolja az önbálványozás legundorítottabb nemét. Ő az egyetlen tudós (t. i. saját szemében), ő örzi egyesegyedül a vallás kincsét fertőzetlen keblében, ő cselekszik helyesen, a ki pedig másképp teszen, az cretnek, legalább is „ujhitü“, annak semmiféle dologban hitelt nem adhatni.

Dr. Geiger kiállítja a bizonyítványt, hogy egy keresztyén hajadon a zsidó vallásra áttért, de ez Hildesheim urnak nem elég. Ő követeli, hogy a hajadon tegyen még azonfelül eleget azon kívánalmaknak, miknek szerinte eddig elég nem tétetett, mert ő szerinte elengedhetlen szükséges, hogy a zsidó vallásra áttérő nő attérő és tisztító fürdőjénél a bizonyítványt kiszolgáltató rabbi jelen legyen. Nem akarunk a szenterkölesü Hildesheim ur irányában semmiféle gyanusitással élni, mert nem hiszszük, hogy a jelenkor rabbinusai között találkozhatték oly egyeniség, ki ily kevésé volna honnett, s ki nem tudná azt, hogy az ugynevezett proselytafürdő, amint azt a zsidó canon története bizonyítja, nem egyéb alárendelt mellékes dolognál, sőt több, hogy az t. i. egy elmezavart kor és néhány tévutra került „kitünőségnek“ szüleménye. Azonban Hildesheim ur, mint ezt már számtalanszor hebizonyította, azokhoz tartozik, kik a semmi által sem okadatolt ceremoniakat nagyobbra becsülik mint akár a tiz parancsolatot is, nekik a szertartás, a külsőség több mint a vallás lényege, belseje. Hildesheim ur logikája szerint természetesen aztán a három ősatya Ábrahám, Izsak és Jakob sem tartozhatik a zsidókhoz, mert hiszen ők a ceremoniakat nem igen nagyon obser-válták.

Távol legyen azonban tőlünk Hildesheim ur érdemcint tagadni, ő önzéstelen, adakozó, ámbár „a máton beszeszernek“ nem nagy barátja, s gondja van rá, hogy esetleges pénzbeli jótetteit a protektoratusa alatt álló mainzi lap híven kürtölje ki az

egész világba. De ezt neki megbocsáthatnók, töltsék kedvét, de úgy hisszük, hogy az egész művelt magyar zsidóság nevében beszélünk, midőn figyelmeztetjük a kismartoni rabbit, hogy óvakodjék jól s fogja szorosra laza képzeletének gyepőlőszárát, mert hál' isten lejártak most már azon idők, midőn a Hildesheim-féle rabbik az általuk viselt szent hivatalt ország világ előtt pelengérré állították.

Az egész dologból pedig mi ránk magyarországi zsidókra nézve azon tanulság foly ki: hogy a hitközségek, politikai tekintetben már teljes szabadságot élvezvén, fogjanak erélyesen belviszonyaikkal rendezéséhez. A zsidó hitközségek congressusa, mely lapunk 2-dik számában a cultusminister ur ő excellentiájának figyelmébe ajánlatott, mint illetékes helyről értesülünk, legközelebb már egybe fog hivatni, alkalmuk lesz tehát a községeknek azon viszonyt praecise meghatározni, mely rabbi és község közt legyen, egy uttal kijelölve azon a rabbi működési körét.

Az ily Hildesheim-féle ügyek csak arra hivatvák, miszerint a hozzá hasonló rabbikat megtanítsák, hogy mint nem kell tenniök, és utalnak bennünket még arra, hogy általuk községi életünk sebhelyei föltáratván, azoknak gyógyítása azonnal foganathatja vétségük.

E szempontból indulva ki, a kismartoni rabbi idéetlen eljárásának még érdeme is lehet.

A zsidóemancipatió.

Valahára ránk is hasadt egy szebb kor hajnala; a magyar törvénykönyv rólunk is fog mint a haza egyenjogú fiáról megemlékezni. Nem válik ugyan diszére az emberiségnek, hogy ily tartalma cikkelyekre egyáltalában szükség van és hogy az nem magától értődik, mikép minden fia egy országnak, imádja az bármily módon és bármily nyelven istenét, egyenlő polgári és politikai jogokat gyakorolhat; nem válik ugyan diszére, hogy épen minket fogadott be oly későn az egyenlőség esarnokába, oly népet, mely az emberiség és polgárosodás érdekeinek oly nagy és hasznos szolgálatokat tett, mely legelső hirdette a monotheismus magasztos tanát a pogányságban fetrengő népek közt, mely egy Mózeszt és Jesaiást, egy Jobot és Salamont, egy Dávidot és Jézust szült az ókorban, mely egy Spinozával, Mendelsóhnnal és annyi más jellessel ajándékozta meg a világot a tudomány és ipar, a művészet és kereskedelem terén egyaránt, oly népet, mely a középkor setét éjjelében csaknem egymaga lobogtatá a tudomány világító szövetnekét és mai napig egyre gyarapítja az emberi nem értelmi kincsét; nem válik — mondjuk — ugyan diszére, de ne esorbujjon az által örömrünk, miután hazánkban is valahára igazságot szolgáltattak.

Hiszzen a történelemben nyilatkozó gondviselés különemü rendeltetést osztogatott a népeknek. Nekünk az jutott, hogy túrjunk és szenvedjünk s tárjuk fel az ámult világ előtt a látványt, hogy mi mindenre nem képes egy nép, ha híven ragaszkodván multjához, sem a hatalmasak megfélemlítése, sem a csábítók hitegetése által nem engedi magát megtántorítani és letérríteni az utról, mit hite és meggyőződése eléje szabott; nekünk az jutott, hogy rajtunk bizonyuljon be a jog és igazság hatalma, melynek előbb-utóbb diadalmaskodnia kell még akkor is, ha egy egész nagy világ ellene szegült.

És mi — büszke önérzettel mondhatjuk ezt — megfelelőnk rendeltetésünknek.

Két hosszú évezred zugott el fejük fölött, mióta állami önállóságunkat elvesztettük és két évezredben mennyi szenvedés; mennyi fájdalom! Hány máglyán és vértócsán, hány könnypatakon keresztül vezettek utaink, míg végre eljutottunk ide a 19. század verőfényes magaslatára! Szereteszörva a föld kerekéségén, üldöztetve és gúnyoltatva mindenütt és mindenkitől, kizárva a társadalom sorompóiból, mennyit kelle túrnunk

és szenvednünk! De mi nem szüntünk meg egy perczig sem híven ápolni keblünkben szent hitünk Vespa-tűzét és a szükség fokozta észtehetségünkön kívül annak köszönhetjük leginkább fennmaradásunkat és létezésünket akkor, midőn más számos és hatalmas nemzetek rég eltűntek és csak hátramaradt műveik hirdetik némelyikük egykori szereplését. Ők eltűntek, mi fennmaradtunk mint a szikla a zajló tengerben, mely győzelmesen daczol az évezredek romboló viharjaival és élünk „megfogyva bár, de törve nem“ mint a magyar.

Valóban edes elégtétel töltheti el kebleinket, látva hogy mi történt körülöttünk. Mi egy árva szóval sem kérelmeztünk az országgyűlés színe előtt, aminthogy velünk született jogokért kérelmezni nem volt szabad, sőt voltak nem csekély számmal közöltünk is épúgy mint másutt ugynevezett „óhitiek“, amolyan szomoru alaku lovagok, kik minden haladásnak ellene lévén a középkorba visszakivánczoltak; és mégis megtörtént, a minek megtörténnie kellett.

Mert a 19-dik évszázadot éljük, a 19-dik század pedig a liberalismus, a democratia százada; és ugyan, ha valami, ugy kétségtelentül az ugynevezett zsidóügy a liberalismus és democratia ügye. A zsidóügyet ez emelte leginkább vállára, ugyannyira, hogy az egész művelt világ megszokta már a zsidók polgári és társadalmi állását valamely országban fokmérőjéül tekinteni annak, hogy mennyire vannak ott elterjedve a democratia és liberalismus elvei. Ez okból semmi kétséget nem szenved, hogy a mi e tekintetben még tenni való van, azt az országgyűlés rövid időn megteendő és hogy nem sokára eljutunk a teljes vallásegyenlőség és vallásszabadság révpártjára.

Az első nagy lépés meg van téve. Deczember 20-dika, noha geographiai helyzetünk a régi maradt, jóval közelebb hozta hazánkat a nyugateurópai szabadelvű nemzetekhez. Örvendjünk ez első nagy lépésnek és merítsünk belőle erőt a küzdelem folytatására; mert addig, míg az egyenlő jogokon kívül az egyenlő társadalmi állást is el nem foglaltuk, nyugodnunk nem szabad, nyugodnunk nem lehet.

És ez az idő is okvetlenül be fog következni. Sokkal ellentállatlanabbnak ismerjük a demoratiiai elvek igazságát, semmint azoknak teljes győzelmében kételkedhetnünk. Ezen elvek pedig nem türik, hogy valaki ellen ok nélkül vagy vallási okokból ellenszenv vagy épen gyűlölség tápláltassék.

E tekintetben tehát semmi kétség nem foroghat fen, de nagy részben tőlünk függ, hogy ez az időpont mielőbb bekövetkezzék. A zsidó elem leginkább alkalmas ily elveknek terjesztésére és általánosan tudva is van, hogy a zsidók minden országban akár a parlamentben, akár a község termében, akár a sajtóban, hol pedig egész Európában első rendű szerepet visznek, mindig csak a szabadelvűség érdekében küzdenek.

Hazánkban is ugy kell lenni. Itt is a szabadelvűtek táborában kell lennünk és szavazatunkat soha a reactió, hanem mindig csak a haladás bajnokainak adnunk. Akkor nem sokára bebövetkezik azon időpont, a midőn az utolsó válaszfal is leomlik, mely bennünket keresztény polgártársainktól még ezentul is elfog választani — értjük a társadalmi válaszfalat.*)

Pest, deczember 23. 1867.

Frigyessi.

Pest, jan. 26.

Lapunk ez évi harmadik számának bécsi cikkében tárgyalattott azon visszaélés, mely a zsidó anyák lelenezházakban született gyermekeivel vallás dolgában követték el. E tárgyra vonatkozólag vesszük a hirt, hogy Giskra belügyér a prágai Chewra Kadi-scha elnökének ez értelemben nyilatkozó promemoriája folytán Csehország helytartójához rendeletet küldött oly értelemben, hogy ez erélye s közbenjá-

*) Jelen cikk kizorult mult számunkból.

rás által e visszaélésnek, illetőleg a zsidó gyermekek anyjuk megegyezése nélküli kereszténynyé tételének véget vessen.

Ajáljuk mind föntérintett bécsi cikkünket, mind pedig jelen közleményünket a legközelebbi magyarországos- leneczházügyi közgyűlés figyelmébe, mert a ma délelőtt 11 órakor meg tartott közgyűlésen jelenlétén, úgy láttuk, hogy a fölolvastott alapszabályok közül egyedül az nem volt világosan és határozottan szerkesztve, mely a leneczgyermek vallásáról szólt. Ebbeli nézetünket osztották velünk még más urak is, minek következtében aztán elhatározották, hogy az alapszabályok kinyomassanak és kellő tájékozás végett kiosztassanak.

Az egyenjogossíttatás ünnepéye Nagyváradon.

Nagyvárad, 1868. jan. 26-án.

(F-s. I.) E lapok t. olvasóinak elég alkalmuk volt hitsorsosink egyenjogossíttatása következtében az ország minden részében tartott örömtünnepély feletti tudósítások leírásával találkozni; de sőt még a városunk lelkes zsidó községe által e czélból rendezett emlékezetes örömtünnepélyről is volt alkalom itt-ott némi közléseket látni, hogy ezek közül csak egyet is említsünk, a „P. Napló“ r. levelezője f. hó 23-áról közleményében, városunk egyéb ügyei, intézeteiről stb. irván, az ottan végbe ment egyenjogossíttatási örömtünnepélyről következően nyilatkozik:

„A helybeli izraeliták egyenjogossíttatási örömtünnepélyökét isteni tisztelettel és lakomával ülték meg.

Dicsérendő izr. polgártársainknak magartása, mert ők szóval és lélekkel hí fiait a hazának, buzgó ápolói a nemzetiségnek, felvilágosodásnak és műveltségnek,“ — (ipsissima verba), mindezek azonban esakis egyes főredékek, vagy legfelebb az egésznek esakis dióhéjba szorítása. Műk tehát ezen valóban „magasztos ünnepély“ felől tiszta képet nem nyújthatnak: az esemény maga is, azt hiszem, elég fontosságu, de különösen ezen lapok — mint hitfelekezeti érdekiek — czéljának is megfelelő, hogy ezen esemény, mely hitsorsosink honi történetében is nem megvetendő tért foglal el, az utókor számára némi gyenge vonásokkal feljegyeztessek. — Mielőtt örömtünnepélyünk tüzesebb leírásába boesájtkoznánk, engedjék meg a t. olvasók azon rövid vallomásunkat tenni, miszerint már eddig is egyik vagy másik polgártársunktól elvártuk volt ennek leírását, kik ezt mindannyian bizonyára sokkal avatottabb tollal mint esekély magunk meg is tehették volna, — ez — azonban mivel mindekkoráig nem történt, nehogy hazánk ama hitsorsosai, kik ebben részt nem vehettek e felől minden közelebbi értesítés nélkül legyenek, — volt ama körülmény, mely engem — mint az ünnepélyben egyik résztvevőt — arra birt: miszerint az egyenjogossíttatás alkalmából a f. hó 16-ik napján Nagyváradon ült magasztos örömtünnepélyt — emlékezetem szerint — leírjam. — E helyütt melleleg megemlítjük egyszermind hogy az ünnepélyt megelőző szombaton (f. hó 11-én) a helybeli régi izr. imaházban szintén az egyenjogossíttatás alkalmából ájtatos isteni tisztelet tartatott, az alkalmi beszédet nagytudományu lelkészünk főt. Landesberg főrabbi ur tartotta.

A mondott napon ugyanis már d. e. 8¼ órakor roppant számmal gyűltek össze városunk lakosai — vallás-különbség nélkül — az 1861. évben az akkor fenállt s még ez időt is boldog emlékü lelkes „magyar zsidó község“ (mely köztudomásilag ugyan e név alatt N. Váradon már az 1848. évben létesített) által alapított s életbe léptetett újvárosi zsinagóga udvara előtt. Midőn d. e. 9 órakor annak ajtai kinyírtak, az néhány percz múlva zsufolásig telt volt, úgy hogy az ünnepélyben résztvevők jó részének az udvar s templom-elő-

csarnokbani maradással kellett beelégedni, de sőt még az imaház előtti nagy vásártér is telve volt oly az ünnepélyhez tartozókkal, kiknek a továbbra juthatás nem volt lehetséges. Birt az imaházban ott láttuk előkelő helyen megyénk nagyra-becsült s köztiszteletben levő főispánját Tisza Lajos ur ő méltóságát, továbbá a megyének minden főbb tisztviselőit teljes számmal, városunk minden osztály- s rendbeli lakóit, az érdemdús városi képviselőtet köztiszteletti polgármesterünk s volt Nagyvárad városa orsz. képviselője T. Lukács György ur által vezetve. Ott a megye ugy az egész környékből egybesereglett első rangu nota bilitásokat, honoratiórokat, lelkészeket stb. Itt esztünkbe jutnak t. dr. Grosz Albert úrnak a vacsora alkalmával öntapasztalása után elbeszelt s ifju éveiből eredt jelenet, mely következőből áll. Emilitett tudor ur elbeszélte, hogy midőn ő ifju éveiben tanulmányai egy részét Pozsonyban végezné, egyik koresmán különösen eme felírás tűnt fel neki: „Himmel auf Erden“ (mennyország a földön), mely egy zsidó rabbít, egy ker. papot s protestans lelkészt ábrázolt volt, kérdezvén mily összefüggésben vannak az irott szavak a festménynyel erre válaszólag így értelmezék a furesa képet, hogy akkor midőn eme 3 különböző vallásu pap egy tálból fog enni (a köznép felfogása szerint) a meny földre fog szállni, most ugymond eme kép meghazudtolta magát, a mennyiben ott ült a lakománál közel egymáshoz főt. Steinhardt, mellette Nagy István ur prof. lelkész és szemben a főgym. igazgatója dr. Krausz László ur; szólo e feletti örömet fejezé ki. Erre azt mondhatnók mi, hogy eme rég ismert közmondást sem használhatni már most, hanem így kell az adott esetre alkalmazva, azt módosítani: „Ember tervez, a korszellem és civilizatio végez“. Pontban 9 órakor ünnepélyes karénnel s imával kezdetett meg az ünnepély, jelenlegi Beut nevéjjes főkántorunk közreműködése mellett. Ezt követte legjelesebb papjaink egyikének, a széles nagy tudománya, és ékes-szólása által tündöklő főtisztelendő Steinhardt Jakab aradi főrabbi, s jeles hitszónok urnak, az alkalomnak megfelelő, kitűnő magyarsággal s válogatott nyelvezettel tartott, szónoki tehetségének ismėti fényes bizonyoságu szolgáló magyar hitszónoklata, mely rendkívüli tetszéssel és általános lelkesedéssel fogadtatott. Az imaházi ünnepély karének, s Dávid egyik zsolttárával végződött. —

(Steinhardt főrabbi ur még néhány napig időzvén körünkben s ugyancsak az ünnepély utáni szombaton német nyelven tartott magasztos szónoklata oly kellemes hatást idézett elő, hogy az még máig is visszarezg idegeinkben — ohajthatjuk, hogy ezen 2 beszéd mielőbb közközen is forogjon —; következő napon (vasárnap) nagy s fényes kíséret mellett elhagyta városunkat az ünnepelt főrabbi.)

Ugyanaz nap (16-án) este az imaházban résztvett ünneplő közönség a „zöldfa“ vendéglő nagy termébe sietett — a főispán kivételével, kinek akkor — fájdalom, el kellett utazni — az ott hitközségünk előkelő tagjai által ezen czélból rendezett magyszerű lakomában (banquet) résztvenni. Ha nem győződttünk volna meg saját szemekkel, alig hihettük volna elbeszélés után ily valódi jó kedv s vigság létezését, minő azon ünnepélyes estén volt városunk előkelő lakosinál látható. — A lakomában résztvevők száma mintegy 200-ra ment. Nehány bájos úrhölgy, kik női kíváncsiságukat minden áron ki akarván elégíteni, a terem karzatán foglalták el helyeiket, miglen kedves házasfelük lent a teremben közvetlen részesei voltak az élvezetdus vigalomnak! Az egész a lehető legizletesebben s fényesebben volt kiállítva, s a rendezésben kiválón Farkas Albert és dr. Pollak Ármín urak (a hitközség volt előljárói) erélyes közreműködésük által érdemesültek. (Együttal megemlítjük, miszerint ezen több nevezett urak indítványozása s eljárása folytán sok ezerre menő összeg gyűjtetett itt össze a „N. Váradon izr. községi honvéd alap“ és a helyben felállítandó „honvéd iskola“ javára. Az étkezés és idogálás közepette, mint ily alkalmaknál rendszeren szokás, következtek a felköszöntések; ez alkalommal oly sok

szép s részben új tények elősorolását hallottuk, hogy lehetlen azokról legalább is a lehető röviden összefoglalva említést nem tennünk; poharát először a lakoma kapelnöke t. dr. Pollak Ármín ur ép oly elmésséggel, mint tapintattal az ott levő t. polgármesterurhoz intézve, emelte fel üdvözlővén a jelenlevőket; mire a mélyen tiszt. polgármester ur ékes előadással s tiszta szívből eredt örömyilatkozásokkal az egész város nevében a zsidó lakosságot, mint tevékeny, hazaszerető új polgártársakat felköszönté. — Ezeket végtelen számmal követték a sok jelestül mondott, s a bortól fűszerezett pohárköszöntések nagy száma. Lehetlen ezek közül a főt. Steinhardt fő-rabbi urét, ki összehasonlítá a magyar és zsidó vendégszeretetet, konstatirozta, hogy a magyarok eddig vendégeknek névén a zsidókat, soha sem bántak velük oly rozslud mint más népek, ugyszinte hitközségünk jelenlegi örömdús elnöke t. Steiner Lipót urnak, de különösen ez utóbbinak ama nagy tetszéssel fogadott felköszöntését mellőznünk, melyben többek közt ama örövedetes tényt hozta fel, miszerint Bihar megyében mózes vallásu magyarjaink már mintegy 40 év előtt, habár nem a törvény intézményei által de igenis a gyakorlatban polgári és politikai jogok birtoka s élvezetében voltak. — Az ezutáni szólók közül kiemeljük dr. Berkovits, t. Gyalokai Antal és Lajos, Györfly Gyula, hitközségünk jegyzője és h. ügyvéd Friedmann S., továbbá dr. Hoványi a kir. jog akadémia igazgatója, Miskolezi, L-ső alispán, ki a megye nevében, Gozmán alispán, Móríc Pál főjegyző, Beöthy Andor, dr. Bodor Károly, ki az irodalmat élte, dr. Pollák László, Neumann Salamon, Sal Ferencz, és Váradi Mór ügyvéd uraknak ezen alkalomra illő, szebbnél szebb s ékes előadással — sőt némelyike által több ízben — mondott felköszöntéseiket. Nem hagyhatjuk említés nélkül t. Gyalokai Lajos urnak ritka szónoki tehetséggel mondott viharos éljenzéssel fogadott eme szavait: „miszerint az egyenjogósításra nézve a törvény hideg betűi nem elegendők, kell hogy azokat saját érzelmeinkkel felmelegítsük“. A szólók sorából még dr. Pollák László és Sal Ferencz szellemdus pohárköszöntéseit említjük meg; előbbi gróf Andrásy-t élte, mondván „hogy ámbár mint honvédelmi miniszter nem alkotott még honvédelmet, mint miniszter elnök létrehozott ilyesfélét, mert a zsidók egyenjogósítását által adott a hazának négyszázezer embert, kik elődjei, a makkabeusokként, készek lesznek azon földért vértüket ontani, melyet most joggal — azaz törvény alapján — nevezhetnek hazájuknak“; — utóbbi (Sal) a magyar kereskedelem felvirágzására üritő poharát, erre nézve körülbelül ezeket mondta: „Tudva lévők, miként az anyagi jólét nagy tényező lévén a népek életében, s épen ebben mi magyarok nem nagyon bővelkedünk, míg a zsidók eddigi jogtalan állapotuk daczára, szép szellemi tőkén kívül, szép anyagi tőkét is gyűjtöttek.“ Volt is ott minden bővében, mert míg egyrészt Baachus urammak is lerótták illő adóját, másrészt az öröm s igazi jókedv mámorában városunk tisztelt atyái, annak apraja nagyja, szóval a, keresztyén a zsidóval, a pap a rabbival, az alispán egy szabó vagy vargával együtt, utóvégre még Terpsichore művészetéhez is folyomdta. Valóban jól is esett a szemnek, azok által, kik között eddig még választó falak fennállottak volt, ezeknek lerontását szemlélni! — de mi még annál is több, bő alkalmunk volt az őszinte szeretet s szívélyesség túláradásában egymást megölelve s csokolódzva látni!

Tudosításunk végétől megemlítjük, miszerint még az ünnepélyi lakoma közben egyik polgártársunk indítványára a jelen voltak nevében éjjeli 12 óraker a „Tisza testvéreknek“ üdvözlő sürgöny küldetett, melyre másnap dr. Grosz Albert ur utján főispán ur ő méltóságától válasz-sürgöny is érkezett, melynek szószzerinti tartalma ez:

„Köszönettel vettem ez örömyünnep közben rólunk történt megemlékezés jelét, bátyám távollétében helyette is újrolag kifejezem az egyenjogósítás feletti őszinte örömyünnepet, s az aradi fő-rabbi iránti tiszteletemet. Kérem tisztele-

tem mellett ezt az izraelita közönséggel tudatni. Tisza, főispán.“

„Csak következő nap hajnala felé váltak el egymástól az ünneplő — mondhatni — testvérekké lett vendégek, s tulzás nélkül elmondhatjuk, hogy azok örömtől sugárzó arczezal szoritották most egymásnak kezeit, kiket eddig a középkori rideg intézmények egymástól elválasztva tartottak! Ugy hogy az ezen alkalommal látottak és a tapasztaltak után bátran kinyilváníthatjuk, mikép az eddig nálunk csak írott malasztként tekintetett:

„Szabadság, testvériség egyenlőség“ — jelszavakat, valamint egész hazánkban, ugy különösen szabadelvű megyénk s városunk lakóinál — hála a teremtőnek — viszhangoztatva, testté lőnek!

Most tehát azon biztos hitben fejezzük be sorainkat, miszerint hazánk vallás különbség nélküli polgárai, a hon fiainak, a bekövetkezett új aerával ezután esakis azon magasztos ezél fog szemek előtt lebegni, mi mindnyájunk előtt legdrágább, és ez, — közös anyánk, a szeretett haza szent ügyének előmozdítása!!

Pest, január 28. 1868.

Ezen lapok utolsó számában azon vélemény fejeztetett ki, hogy foglaljuk el egész kiterjedésében az ujonnan nyert politicalai tért. „Nincs kedvünk fejünket beveretni“, felelik némelyek hitfeleink közül. Ezt nem is kívánja a haza szolgálata. A mívelt ember élhet választási jogával, a nélkül hogy a durva tömeg közé tartoznék vegyülni. A választási kicsapongások csak a nép legalsó osztályaiban fordulnak elő, és ezektől minden mívelt egyén távol tartja magát, bármely valláshoz tartozzék is; már pedig a kereskedői osztály, melyhez a zsidók legnagyobb része számítható, az intelligentiának egyik fő alkatrészét képezi.

A választásokbani részvétel tehát nem azt jelenti, hogy vegyünk részt a csöselék kihágásaiban — sőt ellenkezőleg, ha ily jelenségek mutatkoznának, ezt csak sajnálni tudnók — hanem azt, hogy hitfeleink érvényesítsék jogukat, ugy mint azt minden a mívelt osztályokhoz tartozó egyén teszi, az által, hogy egyik vagy másik párthoz csatlakoznak, és azon párt jelöltjére kellő alkalommal szavazatukat beadják.

Némelyek azt mondják: „Eddig is meg voltunk e nélkül, és meg leszünk ezentul is“. Mi ezt nagyon helytelen gondolkozásmódnak tartjuk. épen azért mert a zsidót jól ismerjük.

Minden zsidó kívánja, hogy minden tekintetben egyenlő legyen e haza többi lakosaival, kívánja hogy megszünjék, mint zsidó lenézett lenni, szóval kívánja, hogy társadalmilag emancipáltassék.

De ha ezt kívánja, akkor nem szabad elhanyagolnia politicalai jogainak gyakorlását, mert a politicalai egyenjogúság érvényesítése eszköz társadalmi emancipációnkra.

Keresztyény polgártársaink csak akkor fognak bennünket magukkal egyenlőknek tartani, ha látják, hogy mi épugy érdeklődünk az ország sorsa iránt mint ők, és e haza java épugy szívünkön fekszik, mint nekik; és csak akkor fognak velünk mint egyenjogu polgárokkal bánni, ha látni fogják, hogy mi épugy faktorai vagyunk az ország sorsának mint ők, és velünk számolniok kell.

Hogy oly nagyra nőtt az ür a keresztyény és zsidó közt, annak főoka nézetünk szerint abban fekszik, hogy a zsidók századokon át minden országban külön álló csoportot képeztek, mely a közügyekbe egyáltalában nem folyt be. Ennek most Magyarországon is meg kell szünnie, a mint megszűnt már más mívelt országban; mert ha a közügyek iránt ezentul közö-

nyösek lehetnénk, akkor igazat adnánk ama vádnak, hogy mi e földet nem tekintjük hazánknak.

Ha eddig vádoltak bennünket ilyesekkel, azt mondtuk, hogy ez a legnagyobb rágalom. Most meg kell mutatnunk, hogy ez valóban rágalom volt. És ha megmutattuk, hogy mi e haza sorsa iránt ép úgy érdeklődünk mint annak bármely más polgára, akkor kell hogy elenyésszék az ür, mely bennünket polgártársainktól elválasztott, és a társadalmi egyenlőségnek sem fog utjában állni semmi.

Tekintsük meg a dolgot közelebről. Eddig például nálunk sok földesur büszkén nézett a zsidóra, és olykor sértésekben sem volt fukar, mert gondolá: Búzámát így is meg fogja venni. És a zsidó meg is vevé, mert ez vala keresete.

Most azonban nem csak egyszerű üzért fog a zsidóban látni, hanem egyszersmind választó polgárt, ki-

nek hatalma és joga van szavazatát mindennemű választásoknál, az esküdttől az országos képviselőig, a latba vetni, és így a zsidót sértő lépéstől vagy szótól őrizkedni fog, mert ha a zsidó az üzletnél csak érdeke szerint indul, az eshető választásnál szíve sugallása szerint fog eljárni.

Világos ezekből, miszerint tőlünk is függ, hogy helyzetünk változása társadalmi tekintetben is előnyünkre szolgáljon, mert ha használjuk és érvényesítjük politikai jogainkat, és ha látni fogják polgártársaink, hogy mi ép olyan fiai vagyunk e hazának mint bárki más, akkor rövid idő alatt meg fog szünni a nyomás és előítélet a magánéletben is, és leszünk társadalmilag is azok, a mik vagyunk politicalag: ezen hazának mindenben egyenjogú polgárai.

F—r.

TÁRCZA.

K a i n.

Bolyong, de nyugta nincs sehol,
Kéblében lángol a pokol!
Mi kin a bűnös öntudat,
Mit testvérgyilkos vétke ad!

Ha széltől ing a falevél,
A meggyilkolt lány szóra kél,
Fölsajg a lelkiismeret,
Ég! enyhítsed keresvemet.

Gyászba borul az ég, a föld,
Ugy dörg a bérez, ugy zeng a völgy,
Villám hasítja át a tért —
Látod a vért?! látod a vért...?

A vér kiált, az ég kiált,
Madárka, mely az ágra szállt,
A fű, növény, kiált a vad,
A fa, mely hűvös árnyat ad.

Boszura vágy minden mi él,
A testvérgyilkos utra kél,
Pihenni! — hah, mily nagy e kínés,
Testvérgyilkosnak nyugta nincs.

Fa árnyékot nem ad neki,
Madárka dalt nem zeng neki,
Lány fű, kemény fekvő helye,
Halálkínokban kebele.

A természet szent temploma,
Csak borzadásnak hajloka,
Előtte semmi sines dicső,
Nincs semmi szép bár égről jó.

Ha kis patacska esergedez,
A tenger zúg gondolja ez,
Rémesben zúg az öntudat,
Tenger zúgásán általhat.

S a megbánás jó végre el,
Ezer kinzó keservivel,
Csak Isten adhat életet
S az ember — alkot képzetet.

„Ha jó vagy — tenmagad java,
Nem üldöz a bün angyala,
Ha rossz vagy — ugy ajtód előtt
Láthatod a leselkedőt.

Árnyékként nő a félelem
A bünbe sülyedt lelkeken,
S kísérnek ugy a rémjelek
Egész halálíg tégedet.“

Hoffmann Mór.

Agadai személvények.

V.

Babyl: Berachoth 9. lap 6. végén.

אשרי האיש ולמה רגשו חדא פרשתא היא

A zsoltárok első fejezete, melynek kezdete: „Boldog a férfin“ és második, melyet e szavak vezetnek be: „Miért dühöngenek a népek“ egy fejezetnek tekintendők.

Midőn a jelen rovatot bátorkodtam a „Magy. Izr.“ tisztelt olvasói számára megnyitni (IV. évfolyam 253. lap), ígérém, hogy itt-ott a thalmud és midrás szavaihoz oly erkölcsi gondolatot kötendek, mely eredeti jelentésüknél fogva nekik nem tulajdonítható. Ezen módszert követendem jelen vezérmondatunkkal is, mely első tekintetre nem jelent egyebet, mint hogy a zsoltárok könyvének két bevezető fejezetét nem kell különváló daraboknak, hanem együtvé tartozó egésznek tekinteni.

Mi a kérdéses fejezetek tartalmából fogunk kiindulni és azt találandjuk, hogy az első fejezet oly jámborokról szól, kik egész nyugalomban élvezik kegyességük gyümölesét, kik nem háborítatnak a gonoszok kigyórágalmaiktól, kiket nem marczangol ádáz nyelvük embertelen gyűlölsége, kik kerülnek ártalmas közelüket, ama mérges környéket, melyet a viperafajzat istentkáromló lélekezete tölt be, és hogy a zsoltárköltő saját szavait idézzem: „kik bűnösök utjára soha sem lépnek, soha sem ülnék ott, hol gúnyolók ülnek; kiknek csak az ur tana kedves s azt vizsgálják éjjel nappal; virulnak mint a folyó melletti élő fa — — — s a mit tesznek, sikerül“. Természetesen ily körülmények is eredményezhetnek nemes törekvést, de nem oly föltötte célszerűt, mennyiben csak a kedves én szűk körén belül mozog és — ha szabad a lélek titkaiba hatolnunk — csupán félelemből vagy gyáva-ságból nem mer szemközt állani a nagy világgal, rettegvén a félreértéstől, a gonoszok gúnyolódásától és a nyilvánosság balítéleteitől. De utóvégre az ily törekvésük ugyan rosszat

nem cselekesznek, de sok jót sem. Mert a jónak fája csak ott terem, hová a nap világa süt és éget; a sötét helyekre ültetett növények mintegy önkénytelenül simulnak oda, hová a világosság sugarai hatnak, — mert jót tenni csak a nagy társadalmon belül lehet. Nem is nagy érdem, ámbar igen nemes, övéi vagy a hozzá legközelebb állók körében, csupa barátságos elemtől környezve, ott eltoppítani a gonoszság vas fogait, ott letépni a tudatlanság csinos szemfényvesztő mezét, ott eltűzni a sötétséget és a homályt és helyet szerezni, utat törni a műveltségnek és tudománynak, közönséget szerezni az igaznak, szépnek és jónak, hol mindentütt hódolás, előzékenység és méltatás követi törekvéseinket, — nem! a vértanúk voltak azok, kik dicsőséget szereztek eszméiknek, az üldözöttek szoktak utat törni az igazságnak, a sárba tiport erény szokta fejét égig emelni és villámaival sujtani a gőgös gonoszságot. **והאלהים יבקש את נרדם** „Isten az üldözötteket kedveli“ (Kohel. 3. 15) azok által valósítatja meg szent eszméit, azok viszik a világ erkölcsi épületének sarkoszlopait. — Hogy példát idézzünk, minek távozzunk onnét, hol a bennünket legközelebb érdeklőket látjuk? maradjunk a magyar izraeliták történeténél. Nyom nélkül osont el sok személyiség, ki jót akart és jót művelt övéi szűk körén belül, kit nem üldöztek, kinek nyugalmát ellenség fel nem háborítja. De nem követi-e a legmélyebb kegyelet viszhangja oly személyek nevét, kik a világosságért küzdtek és küzdöttek, kiknek éltét elkeserítették és a gúny pelengérére állították olyanok, kikre Jezajás próféta e szavai illenek: (50. f. 10 v.) „kiket neveztek istenfélőknek, és szolgálja szavaira hajlónak? Azokat, kik sötétségben tévedeznek fény sugar nélkül, és mégis elhitetik hogy Istenbe bíznak és az Örökkévalóra támaszkodnak. Hisz mindnyájan a vizsály tűzét élesztitek és az ellenségeskedés parázsait szitjátok! induljatok tehát ama tűzbe melyet élesztettetek, és ama parázsba melyet szitottatok!“ — Gyermekkoromból emlékszem egy férfira, ki szülővárosomban hirdette Isten igéjét, és mivel lelkiismerete tiszta és moeskos elleneinél dicsőbb vala, mivel lobogójára írta e szavakat: „Legyen világosság!“ és ezen elvhez híven működött magán és nyilvános körökben, szónokolt a szószékről és tanított, meddig csak hatásköre terjed: — bizony roppant bűn! — nem győzték a sötétség táborában a legalávalóbb sérelmekkel illetni ¹⁾, és legnemesebb buzgalmit félreértve őt rágalmazni, töviskoszorút helyezni ama főre, melyet babérok joggal illettek volna. — Az ily férfiak barátjai az erénynek, uttörői a dicső és világot boldogító eszméknek; az ilyenekről mondá Horatius „Si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinae“. És épen ezek kerülnek sokszor oly helyzetbe, hogy a zsoldárok második fejezete híven tolmácsolja elkésérrített szívük kifakadásait: „Miért dühöngenek a pogányok? — Zúzzad ó úr őket érez buzogányoddal, törd szét őket mint eszerépedényt“. De ily kétségbeejtő helyzettől nem szabad rettegnie annak, ki az emberiség boldogítása nagy művében akar részt venni; a mostoha sorstól nem szabad visszariadnia és a vértanúság szerepét szívesen magára vállalnia; szóval mint vezérmondatunk tanít, a „Boldog a férfit“ a „Miért dühöngenek“kel egyesíteni és tettűs életkönyvében egy fejezettel öszzelolvasztani.

Goldziher Ignác.

Levelek.

Zala-Egerszeg, jan. 21-én, 1868.

A várva várt egyenjogósításunk megünnepelésére mult szombaton hitközségünk is egybeseregelt az ur házában, hol

¹⁾ A homály tábornagyjainak műszótára különösen bő és belőle végtelen szokines telik ki. Ki ezen contingent egy tetemes csoportját öszzegyűlve látni kívánja, tessék csak elolvasni a „Magyar Zsidókat“. F. A. rabbiról szóló pamphletjét. Különben ezen urak force-a ebben áll!

ez ünnepélyre alkalmazott néhány zsoldár karékkal történt eléneklése után, főrabbin, nyitott frigszekevény előtt, szép magyar imát mondott felséges királyunk s királyasszonyunk, az uralkodó család, szeretett magyar hazánk s megyénk minden lakosának boldogságáért.

Az utána következett jeles szónoklatban pedig t. főrabbin az ájtatos hallgatóságot az örökkévaló Isten, felséges királyunk s szeretett hazánk valamint annak érdemes képviselői iránt háladatosságra buzdítván, a honpolgárok jogait és kötelemeit magyarázá. — Jótékony adakozások ez alkalommal elmaradásának oka az, hogy alig mult néhány hét, hogy hitközségünk vagyanosbjai több mint 600 frt. adakoztak a sanyaru tél által sujtott szegények gyámolítására; azonkívül pedig néhány tisztelt községi tag, Chanuka ünnepünk alkalomával, mely az idén a keresztyeni ünnepekkel egy időben esett, pénzt s élelmi szereket osztogattak a szegényeknek, valóság különbség nélkül. — Hitközségünk, utóbbi időben tagjai indifferentismusa által több tekintetben szenvedett; a tagnaplótt történt előjáróság választása alkalmával azonban azt láttuk, hogy az ügyek jobb fordulatot veendnek; reméljük ugyanis, hogy a közakarattal megválasztott derék férfiakból álló hitközségi előjáróság népiskolánk emelésére, az imaházi rendre, s a jótékony egyletek kezelési viszonyaira fordítandja figyelmét. —

Zalamelléki.

Aszód, január hó 21-én, 1868.

T. szerkesztő ur!

A helybeli izr. hitközség f. h. 19-ikén tartá az egyenjogósítási ünnepélyt. Régoóta nem volt már templomunk oly nagyon megtelve, mint ezen alkalommal. A jelen voltak közt észrevettük a város tisztviselőit, és számos vendéget a környékből. Benső örömmel említem, hogy községünk is egyike volt azon szerencséseknek, melyek ez alkalommal magyar szónoklatot hallottak. Ugyanis tisztelt és szeretett főrabbin H a n d l e r M á r k jeles magyar szónoklatot tartott, melynek Malakiás próféta eme szavai: „Hisz egy atyánk van mind nyájunknak, egy Isten teremtett bennünket, hogy követhetne el bütlenséget testvér a testvér ellen, hogy megszegje atyánk frigyét?“ szolgáltak alapul. Ezen szónoklat a legnagyobb tetszésben részesült és nagy hatást gyakorolt. Tiszt. főrabbin e szónoklata által minden jelenvölőt valódi tisztelőjévé tett.

Megemlítendőnek tartom továbbá azt is, hogy ugyanazon nap t. főrabbin a helybeli városi casinó fizsetleti tagjára választatott. A következő napon főszolgabíró urunk bárá Podmaniczky Ármín ő méltóságától — ki távollétében a meghívást meg nem kapván, csak az ünnepély után jött meg — levél érkezett rabbinkhoz, melyben a bárá sajnálatát fejezi ki hogy az ünnepélyen jelen nem lehetett és meleg szavakkal illeti említett főrabbinat, hitközségünket és az egész magyarhoni zsidóságot. Adja Isten, hogy ne sokára minden izr. szószékről szép harsany hangú magyar nyelvünk zengjen.

Blumenfeld Fülöp, nyilv. tanító.

Keszthely, jan. 22-én, 1868.

Tegnap ülte meg a helybeli község egyenjogósításunk ünnepélyét. Békés községünk, melynek tagjai az emancipatio elhalasztása miatt gyakran annyira el voltak keseredve e napot valódi örömapjának tekintette.

Templomunk, mely nemzeti lobogókkal volt díszítve, a város minden rendbeli lakosságával a zsufulásig telt meg. Derék rabbink, K o h n S a l a m o n, a mellett hogy egy magyar inát mondott el a király és a hazáért, igen időszerű és az alkalomhoz mért, köztetszéssel fogadott szónoklatot tartott.

Habár községünk értelmesb tagjai a „Magyar Izraelita“ álláspontját foglalják el, mégis 100 forinttal járultunk a Zala megyei „Honvéd alap“hoz. Ezenkívül községünk a helybeli szegényeket valláskülönbőség nélkül pénzzel segítette, hogy azok is örvendjenek, kiknek egyedül a küzdés jutott osztályrészül. Ha végtére még megemlítem, hogy elénekeltük Vörösmarty szózatát és Kölcsey himnuszát, melyeket községünk több száz példányban nyomtatott és kiosztatott, ha továbbá még elmondom, hogy önmegelégedettséggel távoztunk az imaházból, megfélemltem referensi tisztemnek.

Szolnok, január hó 27-én, 1868.

Hétfőn, f. hó 20-án, templomunkban az egyenjogosítási törvény alkalmából tünneplés isteni tisztelet tartatott, melyen a megyei és városi hatóság, a katonai tisztviselő kár és az értelmiség szép számmal képviselve valának.

A szokott szoltár és az iskolagyermek által előadott szózat eléneklése után, tisztelt Steinhart ur, aradi főrabbi, egy magyar szónoklatot tartott, melyben felemlíté a zsidók hazafias magatartását 1848-ban s hogy mint küzdöttek a hazáért és kimondá, hogy Magyarország, midőn a polgári és politikai jogok körét az izraelitákra is kiterjesztette, csak hű hazafiakat szerzett, kik készek a hazáért és annak jólétéért vagyoniukat és verüket feláldozni. Egy szintén magyar nyelven mondott újratos imával, melyben a királyra, a hazára és törvényhozóira Isten áldását kérte, fejezte be főrabbi ur beszédjét. A beszéd után az iskolagyermek szépen elénekeltek a magyar himnusz és evvel az isteni tisztelet véget vett.

M. A. E.

N.-Kőrös, 1868. jan. 28-án.

Folyó hó 26-dikán délután 3 órakor tartotta a n.-kőrösi izraelita község az egyenjogosítási tünneplést, még pedig az Isten szabad ege alatt, minthogy az összesereglett nagyszámú közönséget a csak kis teremű templomunk — nem való képes befogadni. Az ünnepély kezdetét mozsárágyuk hirdették, melyeket derék rendezőnknek, Steiner Mór urnak — egész készséggel átköleszött helybeli rom. cath. plebános főtisztelendő Gyurinka Antal ur. A jeles templomi beszéd, mely magyar nyelven t. Fischer Sámuel rabbink által tartatott, egy történelmi mű volt, mely hű képét adta az izraeliták multjának, gyakori fel- és leemelkedésének, elkezdve Jákobtól, lehozva egész a mai napig.

Végre a beszéd bezáratott egy szép imával, melyben buzgó rohász történt a koronás m. királyért, a n. m. miniszteriumért, a magyarországi képviselőkért és az egész magyar nemzetért, a helybeli kül és belső hivatalnokokért — és az összes lakosság békéje-, boldogsága- és testvéri szeretetéért, mely fohászt, midőn jeles rabbink egy „Amennel“ bevégzett, a nagy közönségtől szünni nem akaró éljennel üdvözöltetett, melyre az ágyuk ismét megdördülének. Különösen megtisztelve éreztük magunkat, hogy a helybeli ref. derék lelkész urak és tanárok bennünket szintén szereneséltettek. — Adja Isten, hogy ez öröm-ünnepélyünk tartós és örökre marandó legyen.

—r.—l.

Vegyes hírek.

— Az izr. női egyesület által f. hó 25-én rendezett táncestélyen a közönség igen nagy számmal jelent meg. Jelen volt báró Eötvös és báró Wenckheim miniszter urak, kik mintegy 2 óráig szereneséltették a társaságot, mely a pesti izr. polgárság elnökelő zömét képezte. A fésztelen mulatság, melyet néhány nevelőben egyén zavarni óhajtott, reggel 6 óráig tartott. E táncestélyből eredt tiszta jövedelem mintegy 3600 forintra rug.

— A bukaresti magyar zsidók nevében dr. Hirsch Armin ur az egyenjogosítás alkalmából 100 aranyat küldött a honvédalapra a „Hon“ szerkesztőségéhez.

— Lapunk zártával Lang Fülöp t. munkatársunktól egy érdekes cikket veszünk, melynek az a tartalma, hogy Kraszna-megye nem emancipál. Ez érdekes cikket jövő számunk egész terjedelmében közli.

— Az izraelita minta-iskolák igazgatói állomására benyújtott folyamodványokat a vallás és oktatástügyi m. k. miniszterium a pesti izraelita hitközségnek küldte át véleményes jelentés, illetőleg kijelölés végett.

— Az izraelita hitközséghez a vallás és közoktatási m. k. miniszteriumtól érkezett leirat közli, miszerint ezentől az izraelita elemi iskolák nem fognak katolikus igazgatók felügyelete alatt állani, hanem izraelita igazgatók fognak a tanodákra ügyelni, miért fel van a pesti izraelita hitközség hívva, hogy jeleljen ki az igazgatói állomásra alkalmas egyént s azt terjeszsze fel.

— A fővárosi Lapok írják: Pest városának nem jut eszébe egy oly kötelesség teljesítése, melyet vidéki községek már sorban gyakorolnak. Nevezetesen képviselőket választani az izraeliták közül a városhatóságba. Miután az egyenjogosítottak Pestnek igen jelentékeny részöt birják, virágzó és nagy üzleteket vezetnek, az ipar minden ágában terjedelmes munkásságot fejtenek ki: igen helyén volna, hogy mielőbb kellő arányban foglaljanak helyet a városi képviselők között. Ildomos is lenne az anyival inkább, mert a főpolgármester különben is abban a hirben áll, hogy — szabadelvűt férfi létere — nem barátja az egyenjogosításnak, s hogy a pesti polgári körök is tán az egész hazában leginkább osztják ama szűkkeblt előítéletet, mely a korszellemmel a legnagyobb ellentétben áll, s melynek az ország törvényhozási ténye után meg kell szünnie. Mi sem a főpolgármesterről, sem régebbi polgári köröinkről nem hisszük e hirt, s annál inkább óhajtuk, hogy döntő ténynyel ezáfolják meg, melyre most alkalom nyílt. Az is egy kis szégyen már, hogy vidéki városok e korszerű intézkedésben megelőzték — s ez által tulszárnyalták — Pestet.

— Szombaton, febr. 1-én, esti 6 órakor, Deutsch Henrik ur, vallásánár, az „Izraelita magyar egyesület“ helyiségein felolvasást tartand „a Hellenismus befolyásáról az ókori zsidókra.“

— Az ó budai hitközség derék főrabbija a cultusminiszter urnál kieszközölte, hogy a nevezett hitközség e napokban a cultusminiszter ur aláírásával felszólítást vett, melyben megbizatik egy alkalmas személyiséget iskolájának felügyeletére kiszemelni és a kormányznak indítványba hozni, nehogy az iskola továbbra is keresztény pap felügyelete alatt álljon.

— F. h. 26-án a budai izr. hitközség tartotta közgyűlését. A következők választották meg egyhangulag képviselőknél: Bauer M., Beer B., Finály J., Löbl W., dr. Störk. Glückselig H., Kampel M., Schuller J., és Geiduzek J. urak. Ez alkalommal még megemlítjük, hogy e község derék titkára, Goldhamer M. ur számos érdemének elismerésül élet-hossziglan főjegyzőnek választott. Ez ülés érdekes részleteiről csak jövő számunkban fogunk szólhatni.

— A helybeli bádogosok f. h. 26-án tartottak közgyűlést. Örömmel regisztráljuk, hogy ez alkalommal Schlesinger Ignác nevű izraelita bádogost választottak előjárónak. Üdvözöljük a derék kézműveseket, kik e választás által nemesak Schlesinger urat kitüntették, hanem saját nem eléggé dicsérendő szabadelvűségüket is bizonyították.

— Bécsi levelezőnk írja: „Az örökös tartományok vallás- és közoktatási minisztere a bécsi, prágai és brünni hitközségek előjáróhoz s több kitünő szaktudóshoz, milyenek dr. Jellinek Bécsben, dr. Wessely és Kämpf Prágában, a helytartóságok utján egy felszólítást intézett egy alapítandó zsidó papnövelde érdekében. — Hely szűke miatt a miniszter úr felszólításának szövegét jövő számunkban közlendjük.

— Lengyel-tóti levelezőnk írja: Mi is örültünk az egyenjogosítás életbeléptetésének. Örömmel regisztrálom hogy a helybeli képviselőségbe három hitsorsosunkat is választottak esküdtekké, az egyik bírónak is volt candidálva. Különben helységünkben az izraeliták már évek óta gyakorolnak oly jogokat, miről másutt még most sem igen akarnak tudni.

— Aszódi levelezőnk írja: F. h. 19-én tartá a helybeli kaszinó közgyűlését, mely alkalommal elnökül báró Podmaniczky Armin, alelnökül Hainik András, pénztárnokul Huszari Sándor (községünk derék előjárója), könyvtárnokul Wotizski K. (gymn. igazgató) választottak. Még egy 8 tagu bizotmányt is választottak, melynek 4 tagja izraelita. Ugyanazon napon tisz. főrabbinak tiszteleti taggá választották. A „Polgári Kör“ igen derék és közszeretetlen álló elnökének Portir Lajosnak indítványára táncestélyt rendezett. Tiszta jövedelmének egyik fele a „Kör“ könyvtárára, a másik fele pedig a valláskülönbőség nélküli nép iskolákra fordították.

— Löv Lipót beszéde, melyet lapunk tárczája is közölt, előimával megtoldva, külön fizetben is megjelent, és könyvkereskedési úton is kapható.

— Megjelent és beküldetett szerkesztőségünkhöz: „Adatok a hagymáz oktanához. Előadta a magyar tudományos Akadémiában dr. Rózsay József. Érdemes lit-sorsosunk ez értekezésében a vízvezetés rendkívüli hasznát is fejtegetvén, következőleg zárja be nagyérdéki előadását:

Adja az ég, hogy a már egyszer felkarolt eszme ne maradjon terméketlen értekezések tárgya, hanem váljék tényyné kedves fővárosunk diszére, s a lakosság kiszámíthatlan hasznára.

— Beküldetett szerkesztőségünkhöz: „Samaritanische Studien. Beiträge zur samaritanischen Pentateuch-Uebersetzung und Lexicographie. Irta Kohn Samuel tr., a pesti község hitszónoka. E nem rég megjelent munkát, mint azt az előszóban olvassuk, a t. hitszónok már Boroszlóban írta.

HIRDETÉSEK.

Posner Károly Lajos és Heller

ajánlják egészen újonnan berendezett

könyvnyomdájukat

bálványutca 11. szám

és elvállalnak minden e szakmába vágó munkát

szép és pontos kiállítással,

a legolcsóbb árak mellett.

Videki megrendelések legpontosabban eszközölhetnek.

Taubheit ist heilbar.

Länger als 30 Jahre litt ich an zunehmender Taubheit, und consultirte während dieser Zeit zur Abhülfe dieses Leidens die berühmtesten Aerzte vergeblich. Endlich erlangte ich, durch ein Verfahren, welches ich einem alten, viel und weitgereisten Seekapitain verdanke, mein volles Gehör wieder, und habe jetzt, nachdem ich vielen Leidenden dieses Verfahren mitgetheilt, die grosse Genugthuung, unzählige Dankschreiben von Solchen zu empfangen, denen es ebenfalls Hilfe gebracht hat.

Demzufolge bin ich auch ferner bereit, jedem Leidenden dieses so vorzügliche Heilverfahren gegen frankirte Einsendung von 5 fl. ö. W. mitzutheilen.

Louis Oelsner in Berlin

Neue Schönhauser-Str. 12, 1 Trp.

Legnagyobb butorraktár a birodalomban.

A pest-budai

BÚTOR-KÉZMŰZETI

részvény-társulat

a t. cz. közönségnek ezennel közhírré adja, hogy termeit mindennemű butor és beszerkezeti tárgyakkal, Nádor-utca 9. sz. a., 1. emeleten felnyitotta, hol mind nagyban mind kicsinyben az eladás eszközöltetik.

Pesten, 1867. januar havában.

Az igazgatóság.